

Sygnatura akt II AKa 271/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2022 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący sędzia SA Piotr Kaczmarek (spr.)

Sędziowie: SA Andrzej Kot

SA Cezariusz Baćkowski

SA Bogusław Tocicki

SA Jarosław Mazurek

Protokolant: Wiktoria Dąbrowicz

przy udziale prokuratora Prokuratury (...) Artura Jończyka

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2022 r.

sprawy M. C. (1) oskarżonego o czyn z art. 148 § 2 pkt 1, 2 i 3 k.k.

i art. 280 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k., art. 148 § 2 pkt 1 i 3 k.k. na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z 13 maja 2022 r. sygn. akt III K 70/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż:

1) **w zakresie czynów przypisanych w punkcie I i II pomija ustalenie o działaniu z zamiarem zaboru w celu przywłaszczenia pieniędzy w kwocie 1.600 euro o wartości 6.852,80 zł, 20 funtów angielskich o wartości 101,83 zł, 375 dolarów amerykańskich o wartości 1.451,40 zł oraz 4.850 rubli rosyjskich o wartości 294,40 zł, tj. łącznie 8.700,43 zł, w kwalifikacji prawnej tych czynów pomija art. 148 § 2 pkt 2 k.k., art. 280 § 2 k.k. i art. 11 § 2 k.k., zaś w podstawie wymiaru kary art. 11 § 3 k.k.**

2) **uchyla orzeczenie z punktu VI;**

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. wydatkami związanymi z apelacją prokuratora obciąża Skarb Państwa, w pozostałym zakresie zwalnia oskarżonego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, poniesionymi wydatkami obciążając Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

M. C. (2) został oskarżony o to, że:

I. w nocy z 8 na 9 grudnia 2019 roku w Z., woj. (...), działając w bezpośrednim zamiarze pozbawienia życia oraz ze szczególnym okrucieństwem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz w wyniku motywacji zasługującej

na szczególne potępienie, podyktowanej chęcią zaboru pieniędzy celem wyjazdu do Stanów Zjednoczonych oraz przymuszaniem przez rodziców do nauki, odmową zakupu drogich ubrań, podczas snu pokrzywdzonego, używając siekiery marki F., uderzył kilkunastokrotnie swojego ojca T. C. w głowę, powodując dziesięć ran rąbanych głowy i twarzy, połączonych z fragmentacją i zmiążdżeniem okolicznych tkanek miękkich oraz kości, fragmentacją gałki ocznej po stronie prawej, liczne złamania w zakresie kości sklepienia czaszki, z przerwaniem opony twardej oraz z przecięciem tkanki mózgowej, ogniska stłuczenia prawego płata czołowego, krwiak nadtwardówkowy, podtwardówkowy, podpajęczynówkowy, wylew krwi do dróg oddechowych i żołądka, jak również ranę rąbaną śródrezcza prawego z przecięciem całkowitym kości śródrezcza od 3 do 5, ranę ciętą na prawym ramieniu, podbiegnięcie krwawe na prawym przedramieniu, ranę rąbaną na prawej małżowinie usznej i rany cięte szyi i ramienia prawego, podbiegnięcie krwawe na klatce piersiowej i twarzy, wskutek czego pokrzywdzony doznał rozległego urazu czaszkowo-mózgowego połączonego z masywnym krwawieniem, co doprowadziło do śmierci pokrzywdzonego, a następnie zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie 1 600 euro o wartości 6 852,80 zł, 20 funtów angielskich o wartości 101,83 zł, 375 dolarów amerykańskich o wartości 1451,40 zł oraz 4850 rubli rosyjskich o wartości 294,40 zł, tj. łącznie 8 700,43 zł,

tj. o czyn z art. 148 § 2 pkt 1, 2 i 3 k.k. i art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

II. w nocy z 8 na 9 grudnia 2019 roku w Z., woj. (...), działając w bezpośrednim zamiarze pozbawienia życia oraz ze szczególnym okrucieństwem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, podyktowanej chęcią zaboru pieniędzy celem wyjazdu do Stanów Zjednoczonych oraz przymuszaniem przez rodziców do nauki, odmową zakupu drogich ubrań, podczas snu, używając siekiery marki F. uderzył kilkakrotnie swoją matkę K. C. (1) w głowę, powodując trzy rany rąbane głowy w okolicy ciemieniowej, skroniowej i zamałżowinowej lewej, wieloodłamowe złamanie kości czaszki ze szczelinowatymi włamaniami w kości ciemieniowej lewej i części sutkowej lewej kości skroniowej; rozerwania opony twardej; głębokie rozerwania lewej półkuli mózgu ze stłuczeniem tkanki mózgowej, obecność płynnej krwi w przestrzeni podpajęczynówkowej mózgu, płatowatą, odwarstwioną ku górze ranę rąbaną okolicy potylicznej lewej ze stycznym odcięciem niewielkiego fragmentu łuski kości potylicznej, rozległą ranę rąbaną okolicy potyliczno-karkowej lewej z przecięciem mięśni i odcięciem wyrostków poprzecznych lewych górnych kręgów szyjnych, skupisko wybroczyn krwawych i drobną bardzo powierzchowną ranę ciętą lewego barku, ranę rąbaną w okolicy kciuka ręki prawej, podbiegnięcie krwawe grzbietowej powierzchni ręki prawej z drobną powierzchowną trójkątną raną w jego obrębie, co doprowadziło do powstania u pokrzywdzonej licznych obrażeń czaszkowo-mózgowych, wykrwawienia i zgonu, a następnie zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie 1 600 euro o wartości 6 852,80 zł, 20 funtów angielskich o wartości 101,83 zł, 375 dolarów amerykańskich o wartości 1451,40 zł oraz 4850 rubli rosyjskich o wartości 294,40 zł, tj. łącznie 8 700,43 zł,

tj. o czyn z art. 148 § 2 pkt 1, 2 i 3 k.k. i z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

III. w nocy z 8 na 9 grudnia 2019 roku w Z., woj. (...), działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia oraz ze szczególnym okrucieństwem i w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, podyktowanej niechęcią i zazdrością wobec brata wyróżnianego w jego opinii przez rodziców, podczas snu pokrzywdzonego, używając siekiery marki F., uderzył kilkakrotnie swojego siedmioletniego brata K. C. (2) w głowę, powodując u niego przynajmniej dwie rany rąbane w okolicy potyliczno-karkowo-sutkowej prawej z odcięciem niewielkiego fragmentu dolnej części prawej małżowiny usznej, włamaniem w obrębie kości czaszki i niewielkim uszkodzeniem opony twardej mózgu, ranę rąbaną karku po stronie prawej z całkowitym przerwaniem ciągłości kręgosłupa szyjnego na wysokości kręgów C3/4 z przecięciem kręgów, obu tętnic kręgowych i rdzenia kręgowego oraz skrzepami krwi w kanale kręgowym i przestrzeni podpajęczynówkowej w rzucie pnia mózgu, co doprowadziło do powstania u pokrzywdzonego zatoru powietrznego serca, wykrwawienia, a następnie zgonu,

tj. o czyn z art. 148 § 2 pkt 1 i 3 k.k.

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z dnia 13 maja 2022 r., sygn.. akt: III K 70/21:

I. uznał M. C. (1) za winnego popełnienia przestępstwa opisanego w pkt I części wstępnej wyroku, to jest czynu z art. 148 § 2 pkt 1, 2 i 3 k.k. i art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 148 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę dożywotniego pozbawienia wolności,

II. uznał M. C. (1) za winnego popełnienia przestępstwa opisanego w pkt II części wstępnej wyroku, to jest czynu z art. 148 § 2 pkt 1, 2 i 3 k.k. i art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 148 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę dożywotniego pozbawienia wolności,

III. uznał M. C. (1) za winnego popełnienia przestępstwa opisanego w pkt III części wstępnej wyroku, to jest czynu z art. 148 § 2 pkt 1 i 3 k.k. i za to na podstawie art. 148 § 2 k.k. wymierzył mu karę dożywotniego pozbawienia wolności,

IV. na podstawie art. 88 k.k. jako karę łączną orzekł wobec oskarżonego M. C. (1) karę dożywotniego pozbawienia wolności,

V. na podstawie art. 40 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego M. C. (1) środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych na okres 10 (dziesięciu) lat,

VI. na podstawie art. 77 § 2 k.k. zastrzegł, że warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanego M. C. (1) nie może nastąpić wcześniej niż po odbyciu przez niego kary 30 (trzydziestu) lat pozbawiania wolności,

VII. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek i zarządził zniszczenie dowodu rzeczowego w postaci głowicy siekiery opisanej w wykazie dowodów rzeczowych karta 1706 poz. 3,

VIII. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył M. C. (1) okres jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 09.12.2019 r. godz. 6:30 do dnia 13.05.2022 r.,

IX. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego M. C. (1) od obowiązku zapłaty kosztów sądowych, zaliczając wydatki w sprawie na rachunek Skarbu Państwa.

Apelacje od tego wyroku wnieśli prokurator i obrońcy oskarżonego.

Prokurator zaskarżonemu wyrokowi zarzucił: rażąco niewspółmierność innego środka orzeczonego wobec oskarżonego M. C. (1) przez Sąd I instancji w punkcie VI zaskarżonego wyroku w postaci zastrzeżenia na podstawie art. 77 § 2 k.k., że warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanego M. C. (1) nie może nastąpić wcześniej niż po odbyciu przez niego kary 30 lat pozbawienia wolności, podczas gdy jak wynika z okoliczności sprawy oskarżony M. C. (2) dokonał z „zimną krwią” trzech zabójstw, ukierunkowanych wobec ufających mu osób, członków najbliższej rodziny – jego rodziców i młodszego 7-letniego brata, cechujących się wyjątkową brutalnością i okrucieństwem, w żadnym razie nie związanych ze stanem psychicznym oskarżonego, podjętych z pełną premedytacją i z motywacją zasługującej na szczególne potępienie, co świadczy o bardzo wysokim stopniu demoralizacji oskarżonego, który nie wykazał żadnej skruchy w związku z popełnionymi przestępstwami, jak też istnieje duże prawdopodobieństwo ponownego zaangażowania się przez niego w podobne agresywne zachowania przestępcze, i tylko surowsze ograniczenie możliwości ubiegania się przez oskarżonego o warunkowe zwolnienie, tj. po odbyciu przez niego 40 lat kary pozbawienia wolności, czynić będzie zadość społecznemu poczuciu sprawiedliwości, a także spełni swoje ogólnoprewencyjne cele.

Podnosząc powyższy zarzut, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt VI części dyspozytywnej poprzez zastrzeżenie na podstawie art. 77 § 2 k.k., że warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanego M. C. (1) nie może nastąpić wcześniej niż po odbyciu przez niego kary 40 lat pozbawienia wolności.

Obrońca oskarżonego – adv. T. R. – zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) mająca wpływ na jego treść obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k., polegającą na bezpodstawnym oddaleniu wniosku dowodowego z dnia 21 lutego 2022 r. o dopuszczenie dowodu z

nowych, pisemnych opinii biegłych psychologów i psychiatrów, podczas gdy wnioski ten nie zmierzał do przedłużenia postępowania, a jako że dotyczył kolejnych opinii biegłych i tak nie mógł być wartościowany z perspektywy wpływu na czas trwania postępowania, a nadto przeprowadzenie dowodu z pełnych i jasnych opinii biegłych miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ pozwalało na to, aby w oparciu o konkretne, mierzalne i weryfikowalne metody badawcze, ustalić, czy:

- stwierdzony przez biegłego z Instytutu Ekspertyz Sądowych w K. rozwój nieprawidłowych cech osobowości, trwający u oskarżonego od wczesnego dzieciństwa do zdarzeń objętych aktem oskarżenia, uległby redukcji, a jeśli tak, to w jakim stopniu gdyby rodzice wdrożyli wobec niego zalecony im proces leczenia psychiatrycznego/psychologicznego, a zwłaszcza, czy ta redukcja pozwoliłaby mu na niepopelnienie zarzuconych czynów;

- w jakim zakresie brak wdrożenia tego leczenia wpłynął na rozwój nieprawidłowych cech osobowości u oskarżonego, w jakim zakresie powodował ich pogłębienie;

- czy prawidłowa postawa rodziców oskarżonego, związana np. z poddaniem go treningowi umiejętności społecznych i kontroli emocji, ćwiczeniom relaksacyjnym wspomagającym radzenie sobie z lękiem i niepokojem, wzmocnieniem wiary w jego umiejętności (a nie traktowaniem go jako nieudanego dziecka), mogła, a jeśli tak, to w jakim dokładnie zakresie pozwolić oskarżonemu ograniczyć przeżywanie niepowodzeń, przejmowanie się drobiazgami, przewyciężyć nadmierną drażliwość/nadwrażliwość;

- czy faktyczne aprobowanie przez rodziców oskarżonego jego wagarowania oraz nauki w szkole, do której nie chciał chodzić, także mogło pogłębić lub wręcz pogłębić nieprawidłowe cechy jego osobowości, a jeśli tak, to w jakim stopniu i w jakim zakresie zachowanie przeciwne mogło skutkować zahamowaniem tego procesu;

a także skutkowało wadliwymi ustaleniami w przedmiocie określenia motywacji, która miała cechować oskarżonego w odniesieniu do zarzuconych mu czynów.

2) obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynów przypisanych oskarżonemu w punktach I i II części dyspozytywnej wyroku, tj. art. 280 § 2 k.k., poprzez jego błędną wykładnię i zakwalifikowanie tych czynów jak zabójstwa popełnione w związku z rozbojem, gdy tymczasem oskarżony nie działał w celu przywłaszczenia pieniędzy mających stanowić przedmiot czynności wykonawczych tych napadów rabunkowych, lecz jedynie dla upozorowania włamania do domu, w którym mieszkał wraz z rodzicami i młodszym bratem.

3) rażąco niewspółmierność wymierzonych oskarżonemu, za każdy z przypisanych mu czynów, kar jednostkowych dożywotniego pozbawienia wolności, a także kary łącznej tego samego rodzaju, która stanowiła następstwo nieprawidłowego ustalenia stopnia winy oskarżonego, niedostatecznej analizy dyrektyw i okoliczności mających wpływ na wymiar kary w postaci jej celów wychowawczych, zachowania się sprawcy po popełnieniu przestępstwa oraz wpływu na popełnione przestępstwa cechujących oskarżonego nieprawidłowych cech osobowości i faktu, że pomimo ich ujawnienia się u niego już we wczesnym dzieciństwie i wskazania rodzicom, że M. C. (1) wymaga farmakologicznego leczenia psychiatrycznego oraz terapii psychologicznej, zaniechali oni ich, uniemożliwiając tym samym oskarżonemu poprawę stanu psychicznego.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelujący wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku polegającą na eliminacji art. 280 § 2 k.k. z kwalifikacji prawnej czynów przypisanych oskarżonemu w punktach: I i II części dyspozytywnej kwestionowanego wyroku oraz na eliminacji z ich opisu elementów opisujących przestępstwo napadu rabunkowego, a potem na wymierzeniu oskarżonemu za każdy z zarzuconych mu czynów, kar jednostkowych o charakterze nieeliminacyjnym oraz tożsamej kary łącznej, czyli kary łącznej innej niż kara dożywotniego pozbawienia wolności.

Obrońca oskarżonego – adw. M. P. – zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 4 k.p.k. i 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 oraz § 2 k.p.k. poprzez nie odniesienie się do wszystkich okoliczności ujawnionych w toku postępowania i dokonanie wybiórczego i dowolnego

dopasowania dowodów na potwierdzenie przyjętych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych sprawy, co doprowadziło do błędnego uznania, iż oskarżony popełnił zarzucane mu czyny w związku z art. 280 § 2 k.k.

II. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k. która miała wpływ na treść wyroku, poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów, polegające na sprzeczności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie poprzez wskazanie w pkt I i II ww. wyroku, iż oskarżony zebrał w celu przywłaszczenia pieniądze – łącznie 8.700,43 zł.

III. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 201 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k., poprzez niedopuszczenie przez Sąd z urzędu dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu psychologii ze specjalizacją psychologia sądowa, w sytuacji gdy uzasadnione wątpliwości budziła treść sporządzonej opinii, na co wskazywał obrońca oskarżonego, co uzasadniało zasięgnięcie opinii innego biegłego sądowego.

IV. rażąco niewspółmierność kary i środków karnych, w sytuacji, kiedy cele tej kary zostaną osiągnięte bez konieczności izolowania oskarżonego na tak długi okres, w sytuacji kiedy zachodzą okoliczności łagodzące w stosunku do oskarżonego.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę orzeczenia i wymiarzenie oskarżonemu kary oraz środków karnych w niższym wymiarze; ewentualnie – uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

W zakresie sprawstwa i winy .

Uznając za zasadne zarzuty zawarte w apelacjach obu obrońców , a dotyczące zasadności przyjęcia w kwalifikacji prawnej , iż zachowanie oskarżonego polegające na zabójstwie każdego z rodziców realizowały jednocześnie znamiona rozboju z art. 280 § 2 k.k. , a w konsekwencji skutkowało z jednej strony przyjęciem zbiegu kumulatywnego przepisów w rozumieniu art. 11 § 2 k.k. z drugiej zaś przyjęciem kwalifikowanej postaci zbrodni zabójstwa z art. 148 § 2 pkt.2 2 k.k., niezależnie od tego że zarzut w tym zakresie sformułowanych w apelacji jednego z obrońców dotyczy obrazy prawa materialnego mającego postać błędnej wykładni, drugi zaś zarzut błędu w ustaleniach faktycznych jako konsekwencji naruszenia przepisów postępowania, mającego polegać na „doprowadzeniu do błędnego uznania, iż oskarżony popełnił zarzucane mu czyny związku z art. 280 § 2 k.k.)” przy jednoczesnym nie przedstawieniu w uzasadnieniu jakiegokolwiek wskazania w jakim zakresie i na czym błąd w ustaleniach faktycznych polegał ,to w ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie zakwestionowano przyjęcie przez Sąd I instancji, na podstawie przeprowadzonych i powołanych na tą okoliczność dowodów, iż wskazują one w sposób nie budzący wątpliwości na fakt w postaci działania oskarżonego w zakresie zabójstwa rodziców także zamiarem zaboru w celu przywłaszczenia, a więc koniecznego znamienia kradzieży, w tym także kradzieży kwalifikowanej jaką jest rozboj. Trafnie wskazuje się na płaszczyźnie znamion przestępstwa z art.148 §1 2 pkt.2 k.k. ,iż popełnienie zabójstwa może być środkiem do celu, zatarciem śladów, jego ofiarą może być zarówno pokrzywdzony popełnionym wcześniej przestępstwem, jak i osoba trzecia, np. świadek . Układ uzasadniający zakwalifikowanie zabójstwa jako popełnionego w związku z rozbojem (art. 148 § 2 pkt 2 k.k.) może wystąpić także wtedy, gdy sprawca dopuszcza się zabójstwa czynem odrębnym od rozboju dokonanego przez niego samego lub inną osobę, a więc gdy przestępstwa te pozostają w zbiegu realnym. »Związek« oznacza powiązanie funkcjonalne między przestępstwami zabójstwa i rozboju nie tylko o charakterze przyczynowo-skutkowym» (postanowienie SN z 6.04.2005 r., V KK 370/04, OSNKW 2005/5, poz. 47). W orzecznictwie zwraca również uwagę, że funkcjonalny związek zabójstwa z rozbojem wyraża się również w tym, że sprawca dopuszcza się zabójstwa w związku z kradzieżą, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając daną osobę do stanu nieprzytomności lub bezbronności, przy czym celem działania sprawcy jest właśnie kradzież rzeczy w warunkach rozboju. Czyn realizujący znamiona zabójstwa może więc wystąpić przed dokonaniem kradzieży rzeczy, a także w trakcie lub po jej dokonaniu (wyrok SA w Łodzi z 24.04.2013 r., II AKa 61/13, LEX nr 1314779, , Giezek Jacek (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz , wyd.WKP 2021) .

Sąd I instancji w tym zakresie ustalił, iż „po tym wszystkim (zabójstwie – dop.SA) oskarżony pootwierał szafki w całym domu, pozorując motyw rabunkowy. Z kredensu w jadalni zabrał portfel z pieniędzmi w różnych walutach. Następnie udał się do swojego pokoju, gdzie się przebrał. Ubrania, w których dokonał zabójstwa wrzucił do worka na śmieci, do którego wrzucił również siekierę oraz nóż. Do drugiego worka wrzucił zabrany z kredensu portfel z pieniędzmi. Oba worki zapakował do czarnego plecaka i udał się z nimi na teren przylegający do domu, określany przez miejscowych jako (...). Specjalnie wybrał drogę, przy której nie było kamer. Przed wyjściem wrzucił do kompostownika zakrwawione skarpetki. Zabrał też z garażu łopatkę oraz benzynę, którą przelał z kanistra do butelki po wodzie mineralnej. Na (...) przy użyciu tej benzyny podpałił ubrania, siekierę i nóż. Obok tego miejsca ukrył portfel z pieniędzmi, które uprzednio zabrał z domu, a które miały mu służyć na wyjazd do Stanów Zjednoczonych w celu wdrożenia terapii psychiatrycznej” .

W oparciu o tak poczynione ustalenia przyjął następnie że „ zabójstwo pokrzywdzonych K. i T. C. służyło też do realizacji celu jakim był zabór pieniędzy. Swoim zachowaniem w tym zakresie oskarżony wyczerpał również znamiona rozboju kwalifikowanego z art. 280 § 2 k.k., poprzez użycie niebezpiecznego przedmiotu, jakim jest siekiera. W niniejszej sprawie oskarżony niewątpliwie zmierzał do kradzieży pieniędzy i niewątpliwie zamierzał to uczynić przez stosownie przemoc wobec pokrzywdzonych”. Zestawienie poczynionych przez ten Sąd ustaleń i ocen, przy uwzględnieniu zaakceptowanego w czynach przypisanych opisu przyjętego w czynach zarzucanych przez oskarżyciela publicznego prowadzi do wniosku o przyjęciu w zaskarżonym wyroku, w kontekście poczynionych wcześniej uwag na płaszczyźnie art. 148 §2 pkt.2 k.k. , iż zabójstwo rodziców oskarżonego motywowane było, służyć miało , zaborowi w celu przywłaszczenia portfela z zawartością określonej ilości i rodzajów walut obcych (w czynie zarzucanym i przypisanym nie przyjęto aby działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej obejmowało inne elementy majątku pokrzywdzonych niż przedmiotowy portfel wraz z pieniędzmi). Okolicznością nie kwestionowaną, bo wynikającą z konsekwentnych w tym zakresie wyjaśnień oskarżonego (znajdujących m.in. potwierdzenie protokołu oględzin miejsca „ukrycia przedmiotów, 40-41) iż oskarżony podjął działania w celu upozorowania motywu rabunkowego , jak też iż spakował ubrania w jakich był ubrany dokonując zabójstwa wraz z użytą siekierą oraz nożem do jednego worka, do drugiego zaś zabrany z kredensu przedmiotowy portfel z pieniędzmi , po czym przemieścił je w sposób wyżej wskazany. Nie budzi zatem wątpliwości, iż zostało zrealizowane znamię czasownikowe „zabiera”, a więc pozbawienie władztwa faktycznego nad określonymi przedmiotami, portfelem z pieniędzmi., Istota zatem kwestionowanego ustalenia faktycznego sprowadza się do oceny czy zgromadzonym w sprawie dowody pozwalają w sposób niebudzący wątpliwości przyjąć, iż oskarżonemu z jednej strony w momencie dokonywania zabójstwa towarzyszył zamiar aby zabójstwo pokrzywdzonych, oprócz realizacji innych motywów którymi się kierował, umożliwiło mu zabór przedmiotowego portfela z pieniędzmi, z drugiej czy takiemu zamiarowi towarzyszył jednocześnie zamiar równoczesnego wykorzystania zabrania pieniędzy jako jednego z elementów upozorowania motywu rabunkowego (brak jest zdaniem Sąd Apelacyjny normatywnych i logicznych przesłanek do wykluczenia możliwości działania przez sprawcę jednocześnie z zamiarem przywłaszczenia i jednoczesnego poprzez zabór w celu przywłaszczenia, upozorowania określonego przebiegu zdarzenia), czy też przedmiotowe zabór mający postać wyniesienia i ukrycia portfela z pieniędzmi nie związane był z celem przywłaszczenia a wyłącznie upozorowania włamania. Uznając że zebrany materiał dowodowy nie daje jednoznacznych podstaw do przyjęcia ,iż oskarżony zabierając przedmiotowy portfel z pieniędzmi działał już zamiarem przywłaszczenia jako zamiarem jedynym lub równoczesnym z zamiarem stworzenia określonej wersji przebiegu zdarzenia Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że niekwestionowany fakt zabrania portfela i jego przemieszczenia w ustalone miejsce powoduje, iż zasadnicze znaczenie dla ustalenia faktu jakim jest zamiar ma w pierwszej kolejności relacja samego oskarżonego, przy świadomości iż pochodzi ona od osoby zainteresowanej określonym ustaleniem, in concreto wykluczeniem aby jedną z przyczyn dokonania nie kwestionowanego przez oskarżonego zabójstwa obojga rodziców był zamiar przywłaszczenia .W tym kontekście zauważyć należy ,iż podczas pierwszej czynności o charakterze procesowym to jest przesłuchania w charakterze świadka w nocy 9 grudnia 2019 r. (k.8 – 9) wskazał m.in. „ najpierw rozbiłem szybę w drzwiach mojego pokoju i wbiłem siekierę w szafę, poprzewracałem rzeczy w całym domu, aby upozorować, że to był napad rabunkowy. Na dowód napadu wyjąłem pieniądze z barku z jadalni. Były to różne waluty. Nie wiem jaka kwota”. Sąd Apelacyjny ma oczywiście świadomość ,iż chodzi o protokół przesłuchania świadka natomiast odwołanie się od niego nie jest

związane z czynieniem na podstawie tego dowodu ustaleń faktycznych ,a wskazania że oskarżony, podczas pierwszej czynności procesowej z jego udziałem, kiedy przesłuchiwany w godzinach nocnych w dniu zdarzenia zdecydował się odstąpić od wersji przekazywanej bratu w czasie rozmowy telefonicznej, a następnie funkcjonariuszom policji w czasie czynności tak zwanego rozpytania (utrwalonych w notatkach urzędowych k. 2 - 3) potwierdzając, że jest sprawcą zabójstwa rodziców oraz brata. To te zeznania mając na uwadze treść notatki urzędowej (k 22) oraz w/w protokołu oględzin (mając na uwadze godzinę rozpoczęcia tej czynności) stały się wyłączną podstawą odnalezienia zarówno pozostałości spalonych rzeczy jak też przedmiotowego portfela. Przesłuchiwany w charakterze podejrzanego (k 21) wskazał „ pieniądze które ukryłem na wojskowiec oraz te które miał dostać za spadku chciałem przeznaczyć na wyjazd do Stanów i rozpoczęcie psychoterapii”. Przesłuchiwany po raz kolejny (k 257 - 258) zaprzeczył aby celem zaboru pieniędzy był wyjazd do Stanów Zjednoczonych, takie stanowisko prezentując w dalszym postępowaniu przygotowawczym oraz sądowym. Wyjaśnienia oskarżonego w zakresie wskazywanego celu to jest wyjazdu do Stanów nie są jednoznaczne w swojej wymowie w tym znaczeniu, iż mogą odnosić się do opisanego przez oskarżonego swojego zamiaru z chwili zabrania portfela, jak też późniejszej decyzji związanej z zaniechaniem spalenia portfela celem zachowania znajdujących się tam pieniędzy. Trafnie apelujący zwraca uwagę ,iż oskarżony mimo iż jest osobą dotkniętą istotnymi zaburzeniami osobowości to zakres wiedzy mu dostępnej, poziom intelektualny jest wystarczający do pełnej świadomości ,iż środki te, a których wielkości w momencie zaboru przynajmniej orientacyjnie oskarżony był świadom jako domownik, w żadnej mierze nie mogą wystarczyć na wskazane zamierzenie. Jednocześnie ostrożnie oceniono wagę drugiego z argumentów to jest podniesionej okoliczności ,iż przy bardzo wysokim statusie majątkowym rodziców oskarżonego i zapewnieniu mu nie tylko wszystkich potrzebnych rzeczy ale zapewnieniu ich na poziomie wyróżniającym go wśród kolegów nie miał on żadnego powodu aby dokonywać kradzieży na szkodę rodziców, mając w tym zakresie na uwadze zeznania K. D. (k 1868 – 1869) z których wynika, iż oskarżony miał niejednokrotnie podbierać rodzicom pieniądze w różnych walutach i po wymianie przeznaczać je na imprezy. Oceniając wyjaśnienia oskarżonego oraz informacje przekazane przez niego w trakcie przesłuchania w charakterze świadka miano na uwadze, iż przeciwieństwie do ubrania i siekiery przedmiotowy portfel nie został spalony mimo obiektywnej możliwości dokonania tego , co mogłoby prowadzić do wniosku iż zachowanie takie jest konsekwencją celu w jakim portfel ten został zabrany to jest przywłaszczenia. Zwrócić jednak w tym zakresie należy uwagę , iż nie spalenie tego portfela może być wynikiem zmiany zamiaru po stronie oskarżonego to jest zabranie go z domu rodziców dla uprawdopodobnienia wersji którą pierwotnie przedstawiał o włamaniu , zaś już po dokonaniu zaboru rozumianego jako wyniesienie portfela z domu rodziców powzięcie decyzji o jego zachowaniu , w przeciwieństwie do pozostałych przedmiotów nie mających dla niego większej wartości materialnej. W takim przypadku biorąc pod uwagę ,iż relewantny jest zamiar z jakim działa sprawca w chwili zaboru to takie postąpienie to jest nie spalenie portfela i pozostawienie go w ukryciu także nie dawałoby podstaw do przyjęcia działania zamiarem przywłaszczenia chwili zaboru tegoż portfela.Mając to na uwadze zmieniono zaskarżony wyrok w zakresie czynów przypisanych w punkcie I i II poprzez pominięcie ustalenia o działaniu z zamiarem zaboru w celu przywłaszczenia pieniędzy w kwocie 1.600 euro o wartości 6.852,80 zł, 20 funtów angielskich o wartości 101,83 zł, 375 dolarów amerykańskich o wartości 1.451,40 zł oraz 4.850 rubli rosyjskich o wartości 294,40 zł, tj. łącznie 8.700,43 zł, czego konsekwencją było zmiana w zakresie kwalifikacji prawnej tych czynów poprzez pominięcie w niej art. 148 § 2 pkt 2 k.k., art. 280 § 2 k.k. i art. 11 § 2 k.k., zaś w podstawie wymiaru kary art. 11 § 3 k.k.

Zasadnie apelujący wskazał naruszenie art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k. jako wadliwej podstawy prawnej oddalenia wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z nowych opinii biegłych psychologów i psychiatrów. Zgodzić należy się w pełni z apelującym, iż w zaistniałych wówczas realiach procesowych wniosek ten nie mógł być traktowany jako zmierzający w oczywisty sposób do przedłużenia postępowania, natomiast jak trafnie zauważa sam apelujący z perspektyw art.118 k.p.k. istota zarzutu w tym zakresie nie sprowadza się tylko do wykazania wadliwej podstawy oddalenia wniosku co zakwestionowania na płaszczyźnie art. 201 k.p.k. oceny, iż przeprowadzone w sprawie opinie : psychiatryczno-psychologiczna i psychologiczna, pisemne oraz ustne złożone na rozprawie, nie cechują się niepełnością w rozumieniu art. 201 k.p.k. Tak oceniając ten zarzut miano na uwadze:

– treść zarządzenia uwzględniającego wniosek obrońcy o wezwanie wszystkich biegłych ze wskazanego zakresu na rozprawę (wydana po rozprawie 9 listopada 2021 r. k 1874 v) nie zawiera wskazania o udostępnieniu

biegłym akt postępowania z fazy postępowania sądowego , natomiast nie ulega wątpliwości , a co wynika ze stwierdzeń biegłego psychiatry , iż zapoznał się z dowodami zgromadzonymi na etapie postępowania sądowego, iż biegli psychiatrzy oraz opiniujący z nim biegły psycholog z tymi dowodami to jest zeznaniami świadków , którzy byli uprzednio przesłuchiwani w postępowaniu przygotowawczym , zapoznali się, niewykluczone iż sami wskazali na taką potrzebę i akta zostały udostępnione w ramach czynności faktycznych w siedzibie Sądu. Wprost natomiast ujawniono biegłym treść listów pochodzących od oskarżonego o czym wskazują zapisy w protokole rozprawy. Trafność tego wskazania nie oznacza , iż w odniesieniu do biegłych psychologów z Instytutu Ekspertyz Sądowych nie udostępnienie im treści dowodów zeznań świadków przeprowadzonych w postępowaniu sądowym doprowadziła do skutku opisywanego przez apelującego, innymi słowy iż nie mieli w polu widzenia relewantnych z perspektywy wykonanej opinii okoliczności związanych z procesem wychowawczym oskarżonego, nie prowadzeniem leczenia farmakologicznego, kwestią istnienia lub braku oddziaływań terapeutycznych , a które to okoliczności które jako nowe lub zmienione co do istoty ujawniłyby się w treści tych dowodów. Treść obu pisemnych opinii jednoznacznie wskazuje , iż biegli na etapie postępowania przygotowawczego z tymi dowodami obejmującymi obok zeznań świadków czy wyjaśnień oskarżonego także wszystkie istniejące dokumenty dotyczące ujawniających się od wczesnego okresu szkolnego oskarżonego zaburzeń osobowości dysponowali , to jest znali ich treść i mogli ocenić znaczenie z perspektywy wyznaczonej treścią opinii , co też mieli na uwadze biorąc pod uwagę treść samych . Rozumiejąc rolę obrońcy który szczególnie akcentuje brzmienie określonych fragmentów wypowiedzi świadków – nauczycielki, jednej ze znajomych, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie zawierają one , kiedy odczytywać je w całości w zestawieniu z treścią relacji złożonych w postępowaniu przygotowawczym oraz w zestawieniu z innymi dowodami , w tym o charakterze osobowym nowych, istotnych okoliczności z perspektywy wiedzy biegłych. Biegli z Instytutu Ekspertyz Sądowych mieli w polu widzenia przebieg procesu wychowawczego oskarżonego, określone zachowania podejmowane przez rodziców. W kontekście opinii biegłych ale także doświadczenia życiowego nie jest zasadna teza o swoistym porzuceniu wychowawczym oskarżonego, istotnych zaniechaniach w zakresie edukacji kiedy np. pamiętać o licznych korepetycjach zapewnionych przez rodziców, czy wypowiedzi samego świadka wskazującego na wypowiedź oskarżonego który poprosił o porozmawiania z rodzicami aby ci nie przenosili go do innej szkoły. Nie chodzi przy tym o wygórowane oczekiwania rodziców oskarżonego w zakresie jego procesu edukacyjnego, a więc stawianie mu wymagań nieadekwatnych do jego możliwości intelektualnych i osobowościowych, treść zgromadzonych dowodów wskazuje że rodzice oskarżonego od wczesnych lat szkolnych dysponowali świadomością ograniczeń intelektualnych limitujących możliwości edukacyjne oskarżonego, nie stawiali mu nadmiernych oczekiwań , a tym bardziej nie egzekwowali takowych, zgromadzone dowody np. w postaci zeznań brata oskarżonego wskazują wręcz, iż ich intencją było zapewnienie mu niezbędnego wykształcenia, zdobycia zawodu który umożliwiłby mu w przyszłości samodzielne życie , nie zaś szczególne wymagania co do np. skończenia studiów określonego rodzaju . Ustalone okoliczności z jednej strony o zapewnieniu korepetycji z drugiej o próbie egzekwowania nauki przez oskarżonego poprzez tzw. szlaban ze strony ojca wskazują , iż przedstawiony przez świadka akcentowanego przez obrońcę obojętny stosunek , zwłaszcza ojca oskarżonego , do jego edukacji nie jest w pełni realnym obrazem , a subiektywną w po część oceną świadka. Nie były także zasadne twierdzenia, iż przedmiotowe opinie są niekompletne z uwagi na nieokreślenie, w oczekiwany przez apelującego sposób, potencjalnego efektu modelowych oddziaływań psychologicznych i psychoterapeutycznych bowiem treść postanowień prokuratora określających zakres poszczególnych determinował w tym przypadku treść opinii , w tym jej wniosków. Pamiętać przy tym należy , iż treść protokołu rozprawy z 17 lutego 2022 r. (k 2086 - 2092) zawiera obszernie wypowiedzi biegłych odpowiadających na pytania stron, w tym obrońcy, odnoszące się do takich kwestii jak instrumentalna postawa oskarżonego czego wyrazem jest treść listów, odniesiono się także do kwestii oceny znaczenia a przede wszystkim ustalenia zaniedbań wychowawczych, terapeutycznych czy leczniczych. W zakresie zaniechania podawania leków wskazanych we wczesnym okresie szkolnym przez psychiatrów pamiętać należy , na co trafnie zwrócił uwagę biegły, a co a co odpowiada przeciętnemu poziomowi wiedzy , iż podawanie leków typu relanium nie ma charakteru leczniczego, a jedynie objawowy, nie powinno być stosowane stale (z uwagi na ryzyko uzależnienia) szczególnie co do dziecka, w żaden sposób nie może zastąpić oddziaływań terapeutycznych o charakterze psychologicznym, czy psychoterapii . Przypomnieć należy w tym kontekście należy że u oskarżonego nie stwierdzono istnienia żadnej choroby psychicznej mimo jego uprzednich wielokrotnych deklaracji wobec kolegów, jak też zaistnienia jakichkolwiek innych czynników ograniczających jego poczytalność. Biegli odnieśli się także do kwestii akcentowanych przez obrońcę wypowiedzie świadka A. S. . Stwierdzenie biegłych

o negatywizmie oskarżonego co do stosowanych wobec niego metod terapeutycznych jest wyrwanym z kontekstu całokształt opinii stwierdzeniem dotyczącym fazy wczesnoszkolnej i ówczesnej postawy oskarżonego jako dziecka, znajdując potwierdzenie w dokumentacji z poradni z której korzystał, natomiast to nie ono stało się podstawą wniosków zawartych w opinii co do słabej podatności na terapię z uwagi na brak motywacji o charakterze rzeczywistym a nie tylko werbalnym, biegle w pisemnej opinii wskazały przekonujące przesłanki do takiej oceny. Reasumując, mimo wadliwej podstawy oddalenia wniosku dowodowego zasadnie oceniono w postępowaniu przed Sądem I instancji, iż brak jest podstawy do uznania zaistnienia którejkolwiek z przesłanek z art. 201 k.p.k., a tylko to uzasadniałoby, czy wręcz nakazywało dopuszczenie dowodu z nowej opinii.

W zakresie kary.

Odnosząc się do apelacji obrońców oskarżonego, która dotyczyła rozstrzygnięcia o karach jednostkowych dożywotniego pozbawienia wolności (co implikowało biorąc pod uwagę treść art.88 kk wymiar kary łącznej) to zawarty w niej zarzut rażącej niewspółmierności kary tylko wówczas jest słuszny, gdyby na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez Sąd I instancji, a karą jaką należałoby rzeczywiście wymierzyć w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary. Zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut w kategorii ocen, można podnieść wówczas, gdy kara nie uwzględnia w sposób właściwy wszystkich dyrektyw sędziowskiego wymiaru kary, a zatem nie tylko dyrektyw odnoszących się do społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego przestępstwa (okoliczności przedmiotowych i podmiotowych), lecz także okoliczności dotyczących samego sprawcy: właściwości i warunków osobistych sprawcy, osobowości sprawcy, jego sposobu życia przed przestępstwem i zachowania po przestępstwie, a także postawy procesowej, stając się w społecznym odczuciu karą niesprawiedliwą. Nie każda bowiem różnica w ocenie wymiaru kary może uzasadniać zarzut rażącej niewspółmierności kary, ale tylko taka, która jest natury zasadniczej, to znaczy jest niewspółmierna w stopniu nie dającym się zaakceptować. Nie można zasadnie dowodzić rażącej niewspółmierności kary także wówczas, gdy granice swobodnego uznania sędziowskiego będące wyrazem zasady sądowego wymiaru kary nie zostały przekroczone (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 kwietnia 1996 r., II AKa 85/96, KZS rok 1996, nr 4, nr 42; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18 stycznia 1996 r., II AKr 463/95, OSA rok 1996, nr 7-8, poz. 27; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 czerwca 1995 r., II AKr 178/95, Prok. i Pr. rok 1996, nr 2-3, poz. 25 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1973 r., III KR 254/73, OSNPG rok 1974, nr 3-4, poz. 51). O rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu przepisu art. 438 pkt 4 k.p.k. nie można mówić w sytuacji, gdy Sąd meriti wymierzając karę uwzględnił wszystkie okoliczności wiążące się z poszczególnymi ustawowymi dyrektywami i wskazaniem jej wymiaru. Do tych okoliczności należy zaliczyć dyrektywy zawarte w art. 53 k.k. i art. 54 k.k. Sąd Apelacyjny akceptując jako nie cechujące się rażąca niewspółmiernością orzeczone kary jednostkowe miał na uwadze, że zgodnie z art. 54 § 1 k.k. wymierzając karę młodocianemu sąd ma obowiązek kierowania się przede wszystkim tym, aby sprawcę przestępstwa wychować. W piśmiennictwie prawniczym przyjmuje się, że użyty w wymienionym przepisie zwrot "przede wszystkim" wskazuje na sposób oceny wzajemnych relacji pomiędzy przepisami art. 54 k.k. i art. 53 k.k. oraz nakazuje traktować dyrektywę indywidualno - prewencyjną za pierwszoplanową w odniesieniu do młodocianych, a cel wychowania sprawcy zaliczonego do tej kategorii za priorytetowy (zob. Z. Sienkiewicz, Dyrektywy wymiaru kary wobec nieletnich i młodocianych (w:) T.Kaczmarek (red.) System Prawa Karego. Tom 5. Nauka o karze. Sądowy wymiar kary, Warszawa 2015). Prymat względów wychowawczych w kształtowaniu rozmiaru sankcji karnej wobec młodocianych uzasadniany jest szczególnymi warunkami i właściwościami osobistymi tej kategorii sprawców. W orzecznictwie sądów apelacyjnych podkreśla się słusznie, że osoby takie " mają na ogół nie w pełni jeszcze ukształtowaną osobowość, niezupełnie utrwalony system wartości przyjętych w społeczeństwie, słabiej rozwinięty zespół kontroli i hamowania zachowań, a większą skłonność do zachowań impulsywnych, w tym popędowych. Są to osoby jeszcze niestabilizowane życiowo, rozpoczynające adaptację w społeczeństwie, stąd bardziej narażone na procesy negatywnej selekcji społecznej i ich skutki" (zob. wyr. SA w Krakowie z dnia 14 lutego 1991 r., II AKr 3/91, KZS 1991, z. 3, poz. 11). Podkreśla się także w pełni zasadnie większą podatność osób młodocianych na negatywne wpływy zewnętrzne, ale równocześnie na oddziaływania o charakterze wychowawczym i resocjalizacyjnym (por. wyr. SA w Krakowie z dnia 12 listopada 2003 r., II AKa 255/03, KZS 2004, z. 2, poz. 20; wyr. SA w Krakowie z dnia

27 listopada 2008 r., II AKa 187/08, KZS 2009, z. 2, poz. 32). W doktrynie wyrażany jest także pogląd, że kara dożywotniego pozbawienia wolności może być orzekana wobec sprawców młodocianych, choć jej orzeczenie może być uzasadnione jedynie "wyjątkowo wysokim stopniem szkodliwości społecznej popełnionej zbrodni oraz winy sprawcy, przy uwzględnieniu stopnia jego demoralizacji i braku realnych perspektyw na readaptację społeczną" (zob. A. Marek, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2010, s. 237). Również w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażano słusznie przekonanie, że dopiero, gdy brak jest jakichkolwiek podstaw do realizacji celów wychowawczych, możliwe jest orzeczenie wobec młodocianego kary dożywotniego pozbawienia wolności (zob. post. SN z 30 marca 2017 r., III KK 395/16). Nie pominięto także i tego, iż oskarżony przypisanych mu zbrodni dopuścił się niespełna 2 miesiące po skończeniu 18 lat, dokonanie tożsamyh czynów 2 miesiące wcześniej biorąc pod uwagę treść art. 84 § 2 k.p.k. k.k. wręcz wykluczałoby prawną możliwość orzeczenia kary dożywotniego pozbawienia wolności. Wprowadzony formalny zakaz orzekania kary dożywotniego pozbawienia wolności wobec sprawcy, który w chwili popełnienia czynu nie ukończył 18. roku życia, wynika z ratio legis wprowadzenia tej regulacji tj. przekonania prawodawcy, że stopień rozwoju psychospołecznego takiego sprawcy nie pozwala na podjęcie decyzji co do braku możliwości skutecznej resocjalizacji [tak trafnie P. H., L. K. P., A. S. (w:) M. F. (red.): Kodeks karny. Komentarz, W. 2016, Komentarz do art. 54, teza 9]. Podzielono przy tym stanowisko, iż przepis ten sąd winien mieć na względzie nie tylko przy wymiarze kary osobom, do których owa regulacja wprost się odnosi, ale i innym młodocianym wówczas, gdy ustala, czy na gruncie konkretnej sprawy aktualizuje się wspomniane wcześniej "merytoryczne przeciwwskazanie" do orzeczenia kary dożywotniego pozbawienia wolności.

Za zasadnością wymierzenia oskarżonemu za każdą z przypisanych zbrodni kary dożywotniego pozbawienia wolności przemawiają spośród okoliczności wskazanych przez Sąd I instancji w szczególności:

- w zakresie strony podmiotowej – jak wynika z opinii psychiatrycznej „oskarżony nie jest upośledzony umysłowo ani też nie ma zaburzonych procesów poznawczych na tle uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego. Jego intelekt kształtuje się w obszarze normy, adekwatnie do środowiska społeczno-rodzinnego, nie wykazuje na zaniechania i ograniczenia środowiskowe. Intelktualnie, poznawczo i osobowościowo nie ma obniżonej zdolności do samokontroli w zakresie negatywnych stanów emocjonalnych, ewentualnie planowanych i podejmowanych zachowań. Nie jest i nie był chory psychicznie w krytycznym czasie. Nie jest on również upośledzony umysłowo. Jego poziom intelektualny w pełni pozwala mu na prawidłowe rozumienie norm społeczno-prawnych i konsekwencje ich przekraczania. Nie stwierdzono u oskarżonego żadnych zmian psychopatycznych, które miałyby świadczyć o istnieniu uszkodzeń w obrębie jego ośrodkowego układu nerwowego. Przeprowadzona diagnostyka pozwoliła wykazać jednoznacznie, że stan psychiczny M. C. (1) pozwala mu i pozwalał w chwili czynu na kontrolę własnego postępowania, odniesienie go do znanych mu i rozumianych przez niego norm społeczno-prawnych, przewidywanie konsekwencji swojego działania i powstrzymanie się przez takimi zachowaniami, o jakich mowa w zarzutach. Jeżeli zatem dopuścił się on popełnienia zarzuconych mu czynów, to z całą pewnością jego działania nie były wynikiem zaburzeń chorobowych, chorobowej motywacji. Zachowania te wynikały wyłącznie z cech jego nieprawidłowo kształtującej się osobowości, były jego wyborem i mógł je w pełni kontrolować”, jak wynika z opinii psychologicznych „posiada osobowość zwartą, bez cech dezintegracji psychotycznej, w okresie adolescencji. Ujawnia także przewagę cech psychopatycznych w zakresie przeżywania emocjonalnego i uczuciowości wyższej. Jest skłonny do autoprezentacji zgodnie z oczekiwaniami, skłonny do manipulowania wizerunkiem, jak też poszukujący akceptacji. Ma niski poziom empatii, nie przeżywa żałoby ani straty. Jest także egocentryczny, skupiony na sobie i nie ujawnia silnych, znaczących więzi emocjonalnych z członkami rodziny. Intelktualnie, poznawczo i osobowościowo nie ma obniżonej zdolności do samokontroli w zakresie negatywnych stanów emocjonalnych, ewentualnie planowanych i podejmowanych zachowań”, „obecnie prezentuje on poważne zaburzenia osobowości oraz bardzo niski poziom dojrzałości emocjonalnej i społecznej których przyczyn należy szukać przede wszystkim w czynnikach wewnętrznych (biologicznych) a nie środowiskowych (np. związanych z jego warunkami wychowawczymi). Na uwagę zasługuje utrzymywanie przez niego nadmiernego dystansu wobec otoczenia i unikanie angażowanie się w bardziej trwałe i głębsze relacje uczuciowej z innymi, brak empatii i wrażliwości na ich przeżycie i potrzeby zgeneralizowana wrogości, a nawet nienawiść wobec otoczenia, a jednocześnie nadwrażliwość na punkcie własnej osoby... z uwagi na poważne zaburzenia w rozwoju osobowości oraz skłonność do podejmowania agresywnych impulsywnych zachowań w sytuacji naruszenia jego

potrzeb i dobrostanu, istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo podobnego zaangażowania się przez jego agresywne zachowania przestępcze... jego motywacja do poddania się terapii jest słaba. Z uwagi na skłonność do manipulacji, posługiwania się kłamstwem może natomiast podejmować próby zdobycia współczucia i zaufania innych w celu uzyskania korzystnej oceny własnej osoby i wykorzystania tego np. dla celów toczącej się sprawy”.

- badanie stanu trzeźwości oskarżonego przeprowadzone analizatorem wydechu nie wykazało u oskarżonego obecności alkoholu w wydychanym powietrzu, badania toksykologiczne krwi pobranej oskarżonego nie wykazały obecności w niej alkoholu etylowego, narkotyków, leków (w tym o działaniu psychotropowym), substancji psychotropowych oraz nowych substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy). Oznacza to, że na proces postrzegania rzeczywistości przez oskarżonego i proces podejmowania decyzji o dokonaniu przestępstwa i jego przebiegu oraz następcze zachowanie nie wpłynęły zaburzająco żadne substancje psychoaktywne, innymi słowy jako zachowanie nie było uwarunkowane zażyciem takich substancji czy też ewentualnym uzależnieniem co pozwoliłoby wnioskować, że zapobiegnięcie spożywaniu tego rodzaju substancji czy zwalczenie ewentualnego uzależnienia zmniejszyłoby ryzyko podjęcia analogicznych zachowań w przyszłości.

- zachowanie oskarżonego nie miało charakteru impulsywnego, chwilowego, uwarunkowanego zaistnieniem jakiejś okoliczności czy zbiegu okoliczności stanowiących impuls do nie w pełni kontrolowanego, nagłego zachowania. Przeciwnie, zachowanie miało charakter w pełni planowy i zborny począwszy od wyboru narzędzia w postaci siekiery, po którą oskarżony celowo poszedł, nie rezygnując swojego zamiaru po wzięciu siekiery, po czym przemieścił się do sypialni rodziców gdzie zadał łącznie kilkanaście uderzeń, silnych, mając na uwadze lokalizację obrażeń u rodziców celowanych przede wszystkim w głowę, zmieniając przy tym swoją lokalizację wobec leżących, bezbronnych bo śpiących pokrzywdzonych. Oskarżony zatem nie ograniczył swojego zachowania do pojedynczego ciosu po dokonaniu którego mógłby zaprzestać zadawania dalszych, mając konieczny czas na refleksję swój zamiar realizował zadając kolejne, zbędne biorąc pod uwagę efekt wcześniejszych uderzenia, zwłaszcza wobec ojca. Po zakończeniu tego działania przemieścił się do oddzielnego pokoju w którym na łóżku leżał śpiąc siedmioletni brat. Oskarżony mimo świadomości dokonanego przed chwilą zabójstwa obojga rodziców nie powstrzymał się przed zadaniem analogicznych kilku, silnych uderzeń siekierą w okolice głowy brata powodując m.in. obrażenie w postaci całkowitego przerwania ciągłości kręgosłupa szyjnego.

- oskarżony natychmiast po dokonaniu zabójstwa rodziców i brata, a więc osób które winny być mu najbliższe, w sytuacji która winna prowadzić od skrajnego nagromadzenia emocji, etycznej świadomości drastycznych skutków, w sposób absolutnie przemyślany i konsekwentny podjął działania nakierowane na stworzenie pozorów, iż do zabójstwa doszło w trakcie włamania dokonanego przez nieustaloną osobę, a więc celowe spowodowanie uszkodzeń elementów wyposażenia domu, zabór portfela, jednocześnie wyniesienie ubrania oraz siekiery w miejsce oddalone od domu i spalanie, przy jednoczesnym baczeniu by w trakcie przemieszczania się uniknąć nagrania przez system monitoringu. Po powrocie do domu, po kontynuacji działań nakierowanych na upozorowanie włamania, wykonywał telefon na policję oraz do brata opisując przy zachowaniu dramatycznej formy relacji atak nieustalonego mężczyzny siekierą i ucieczkę na dach. Nie pominięto przy tym, iż oskarżony ostatecznie w czasie przesłuchania opisał swój rzeczywisty udział, co nie zmienia zasadniczo skrajnie negatywnego znaczenia z perspektyw stopnia demoralizacji zachowania bezpośrednio po czynach, dowodzącego, podobnie jak same czyny, wskazanych przez biegłych psychopatycznych cech osobowości,

W tych okolicznościach świadczących, iż oskarżony dokonując czynów w takich uwarunkowaniach podmiotowych i przedmiotowych, jest w stanie dokonać wielokrotnego zabójstwa osób najbliższych, których zachowanie obiektywnie ujmowane nie może w najmniejszym stopniu tłumaczyć zachowania oskarżonego, oceny, iż oskarżony jest sprawcą przy ustalonych cechach osobowości skrajnie niebezpieczną i zdemoralizowaną bo zdolną do popełnienia takich czynów w ustalonych okolicznościach, nie podważa brak uprzedniej karalności czy treść opinii ze szkoły oraz miejsca zamieszkania, kiedy jednocześnie pamiętać iż oskarżony mimo bardzo dobrej sytuacji materialnej podejmował działania polegające na okradaniu rodziców czy korzystaniu z substancji psychoaktywnych.

Za zasadną uznano natomiast apelację w zakresie kary w takim znaczeniu jakim kwestionuje ona jej rażąca niewspółmierność poprzez orzeczenie w pkt.VI na podstawie art.77 §2 k.k. obostrzenia w zakresie wskazania ,że warunkowe przedterminowe zwolnienie nie może nastąpić wcześniej niż w po upływie 30 lat (oceny w tym zakresie wyrażone są jednocześnie wskazaniem dlaczego nie uznano za zasadną apelacji prokuratora domagającego się jeszcze dalej idącego obostrzenia w tym zakresie bo obejmującego okres 40 lat) .Sąd Apelacyjny w orzekającym składzie podziela stanowisko wyrażane w orzecznictwie ,że samo popełnienie nawet najpoważniejszej zbrodni nie może być utożsamiane ze skonkretyzowaniem się przesłanki «szczególnie uzasadnionego wypadku» (wyrok SA w Katowicach z 15.09.2016 r., II AKa 300/16, LEX nr 2171137). Rację ma SA w K., który podnosi, że ograniczenia w zakresie warunkowego zwolnienia, o jakich mowa w art. 77 § 2 k.k., z tej racji, że mają wyjątkowy charakter, w odniesieniu do nieletniego czy młodocianego sprawcy powinny być stosowane jedynie ostatecznie, gdy ponad wszelką wątpliwość sąd stwierdzi, że wychować młodego sprawcę i wdrożyć go do przestrzegania powszechnie obowiązujących norm prawnych może jedynie kara bardzo surowa, z dodatkowymi obwarowaniami, o których mowa w art. 77 § 2 k.k. (zob. wyrok z 24.10.2013 r., II AKa 355/13, Biul. SAKa (...), poz. 6; por. też wyrok SA w Katowicach z 23.11.2017 r., II AKa 484/17, LEX nr 2461352).Podzielono także stanowisko ,iż „nie można uznać za słuszny poglądu, że sąd przy wymierzaniu kary nie może się kierować okolicznościami odnoszącymi się do osoby sprawcy, bo w czasie wyrokowania nie może przewidzieć, jaka będzie prognoza kryminologiczna po odbyciu części kary” (por. postanowienie SN z dnia 25 lutego 2022 r. (...) 499/21 LEX nr 3405176). Odnosząc to do realiów przedmiotowego postępowania pamiętać należy , iż z obu opinii psychologicznych, wynika iż wobec oskarżonego proces kształtowania osobowości nie uległ zakończeniu wobec trwania procesu dojrzewania. Wynika z nich nadto „w obrazie osobowości bez utrwalonych i stałych cech reagowania agresją i buntem , czy postawy lękowej, biernej, introwertycznej... W zakresie cech osobowości, mechanizmów zachowań, stanu emocjonalnego w badaniu psychologicznym nie wystąpił profil o cechach psychotycznych oraz wskazujących na cechy jakichkolwiek zaburzeń psychicznych. Osobowość na etapie kształtowania z cechami nieprawidłowymi w obszarze struktury osobowości (opinia psychologiczna k 1260), z którymi pozostają niesprzeczne wnioski z opinii psychologicznej z 5 marca 2021 r. sporządzonych przez innych biegłych (k 1276 - 1300) w takim zakresie w jakim biegle te upatrują skłonności do zachowań agresywnych nie jako tendencję stałą lecz w sytuacji naruszenia potrzeb i dobrostanu oskarżonego. Oskarżony jw. wskazano nie był do tej pory karany, nie prowadzonego wobec niego postępowania jako nieletniego, mimo osiągnięcia miernych wyników w szkole ocena jego zachowania jest generalnie pozytywna, analogicznie ocenić należało wnioski wynikające z wywiadu kuratora. Biorąc pod uwagę aktualne brzmienie art. 78 § 3 k.k. w grudniu 2044 r. ,oskarżonych po 25 latach, a więc okresie wyraźnie dłuższym niż jego dotychczasowe życie uzyska nie warunkowe przedterminowe zwolnienie, a jedynie stanie się od tego momentu możliwym badanie istnienia przesłanki materialnoprawnej warunkowego przedterminowego zwolnienia z art. 77 § 1 k.k. , a więc możliwości osiągnięcia celów kary mimo jej kontynuowania warunkach poza zakładem karnym. Ocena ta biorąc pod uwagę charakter czynów przypisanych oskarżonemu z całą pewnością będzie obejmowała m.in. bardzo wnikliwą ocenę tego czy i w jakim kierunku doszło do zmian w zakresie osobowości oskarżonego, która w trakcie tego długiego okresu wykonywania kary pozbawienia wolności będzie nabierała już cech trwałości . Długość tego okresu w zestawieniu z aktualnym wiekiem oskarżonego prowadzi zdaniem Sądu Apelacyjnego do wniosku, iż aktualnie brak jest podstaw koniecznych do zastosowania instytucji z art. 77 § 2 k.k. wobec sprawcy młodocianego , a więc przyjęcia iż już aktualnie, przy braku ukształtowanej w pełni osobowości istnieją podstawy do przyjęcia braku możliwości jej zmiany w kierunku pożądanym w okresie 25 lat, a tylko wówczas istniałaby podstawa do zastosowania tej instytucji. Brak takiego obostrzenia nie pozostaje sprzeczności z celem w zakresie społecznego oddziaływania kary, pamiętać bowiem należy ,iż oskarżonemu mimo młodego wieku wymierzono karę bezterminową ,a więc wymierzoną z założeniem iż trwać będzie do końca życia oskarżonego, nie powinna być oceniana z perspektywy uproszczonego a niejednokrotnie spotykanego stanowiska sprowadzającego się do stwierdzenia „wyjdzie po 25 latach” ,skoro oskarżony nie uzyskuje żadnej ekspektatywy warunkowego przedterminowego zwolnienia, przy braku korzystnych zmian będzie pozbawiony wolności do końca swojego życia, co czyni realną perspektywę 50 – 60 lat pozbawienia wolności , przekraczającą perspektywę czasową praktycznie wszystkich uczestników tego postępowania. Na marginesie należy zauważyć, iż biorąc pod uwagę brzmienie art. 78 § 3 kk w kształcie w jakim ma on obowiązywać od 14 marca 2023 r. (na skutek zmiany dokonanej ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw) minimalny okres ulegnie przedłużeniu do 30 lat ,a jednocześnie zgodnie z art. art. 23 tejże ustawy w sprawach,

w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy kara pozbawienia wolności nie została wykonana, do osób warunkowo zwolnionych oraz osób odbywających karę pozbawienia wolności stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 o warunkowym zwolnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą.

Mając na uwadze powyższe zmieniono zaskarżony wyrok poprzez uchylene orzeczenia wydane na podstawie art.77 §2 k.k.

W oparciu o przepisy art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. zwolniono oskarżonego od ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego, obciążając Skarb Państwa wydatkami postępowania odwoławczego. W tym zakresie wzięto pod uwagę stan majątkowy oskarżonego (nie dysponującego żadnym majątkiem) i możliwości zarobkowe, które to możliwości zarobkowe zasadniczo ogranicza fakt orzeczenia kary dożywotniego pobawienia wolności w kontekście terminu przedawnienia kosztów sądowych .

Andrzej Kot	Piotr Kaczmarek	Cezariusz Baćkowski
Bogusław Tocicki		Jarosław Mazurek